

Náhrada škody - neoprávněný odběr elektřiny

Jak v případě neoprávněného odběru elektřiny připojením s dysfunkčním měřicím zařízením, tak při neoprávněném odběru elektřiny, který měřicí zařízení zcela obchází, platí, že náhradu škody takovým odběrem způsobené je nutno pojímat jako platbu za celkovou spotřebu elektřiny uskutečněnou v daném období.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 25 Cdo 2692/2019-524 ze dne 28.4.2021)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobkyně: PREDistribuce, a. s., se sídlem P., proti žalovanému: P. J., narozený XY, bytem XY, zastoupený Mgr. Bc. M.K., advokátem se sídlem P., o 576 377,87 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. 6 C 85/2013, o dovolání žalobkyně a žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 1. 2019, č. j. 13 Co 334/2018-477, ve znění opravného usnesení ze dne 14. 3. 2019, č. j. 13 Co 334/2018-485, tak, že dovolání žalobkyně proti výroku I rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 1. 2019, č. j. 13 Co 334/2018-477, v části, jíž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku I, a dovolání žalovaného proti výroku I téhož rozsudku v části, jíž byl potvrzen zamítavý výrok II, a proti výroku III o náhradě nákladů řízení, se odmítají. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 1. 2019, č. j. 13 Co 334/2018-477, ve výrocích I a III, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 9. 5. 2018, č. j. 6 C 85/2013-425, se ve výrocích I až IV zrušují a v tomto rozsahu se věc vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 6 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

1. Obvodní soud pro Prahu 6 rozsudkem ze dne 9. 5. 2018, č. j. 6 C 85/2013-425, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni 135 803 Kč s příslušenstvím (výrok I), zamítl žalobu co do 440 574,87 Kč s příslušenstvím (výrok II), rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky i vůči státu, i o vrácení části zaplacené zálohy žalovanému (výroky III, IV a V). Rozhodl tak poté, kdy Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 9. 11. 2016, č. j. 13 Co 320/2016-343, potvrdil částečný a mezitímní rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 10. 6. 2016, č. j. 6 C 85/2013-312, ve výroku II, kterým bylo rozhodnuto, že žaloba je vůči žalovanému co do základu nároku důvodná, neboť žalovaný odebíral neměřenou elektrickou energii přes zřízenou odbočku a dopustil se tak neoprávněného odběru ve smyslu § 51 odst. 1 písm. d) zákona č. [458/2000](#) Sb., energetického zákona, (dovolání proti tomuto rozsudku Městského soudu v Praze bylo usnesením Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2017, sp. zn. 25 Cdo 1129/2017, odmítnuto pro vady). Poté, kdy o základu nároku bylo takto pravomocně rozhodnuto, zabýval se soud prvního stupně pouze výší uplatněného nároku. Vyšel ze zjištění, že dne 2. 1. 2013 v odběrném místě (rodinný dům) ve vlastnictví žalovaného zjistili pracovníci žalobkyně neoprávněný odběr elektrického proudu, neboť v přípojkové skříni probíhal odběr proudu ve třech fázích ve výši 7 A, 6 A a 16 A, zatímco přes elektroměr proud neprotékal. Elektroměr byl v místě, které nebylo veřejně přístupné, proto žalovaný od roku 2007 prováděl samoodečet (poslední pravidelný odečet předcházející samoodečtu proběhl 12. 3. 2007). Dne 16. 10. 2012 byla provedena výměna elektroměru pro žalovaným nahlášenou závadu a 29. 11. 2012 kontrolní odečet. Po zjištění neoprávněného odběru nebylo možné stanovit dobu, po kterou neoprávněný odběr trval ani množství neoprávněně odebrané energie, neboť žalovaný dlouhodobě prováděl samoodečty, jež nelze považovat za pravidelné odečty, ani neumožnil sepsat spotřebiče používané v nemovitosti, a proto soud při stanovení výše škody, ve shodě se závěry znaleckých posudků, vyšel z vyhlášky Ministerstva

průmyslu a obchodu č. [82/2011](#) Sb., o měření elektřiny a o způsobu stanovení náhrady škody při neoprávněném odběru, neoprávněné dodávce, neoprávněném přenosu nebo neoprávněné distribuci elektřiny, (dále jen „vyhláška“). Škoda podle ní znalci stanovená činila částku 562 463,99 Kč, již soud považoval za nepřiměřeně vysokou vzhledem k tomu, že šlo o odběr v rodinném domku za dobu dvou let. Proto postupoval podle § 136 o. s. ř., cenu stanovenou vyhláškou vzal za základ svých úvah a při výpočtu namísto jmenovitého proudového jištění v hlavní domovní pojistkové skříni (v tomto případě 50 A, jež je třeba podle vyhlášky snížit na 40 A) dosadil údaj 9,66 A, který je aritmetickým průměrem hodnot okamžitého proudového zatížení, které změřili pracovníci žalobkyně bezprostředně po zjištění existence neoprávněného odběru (7 A, 6 A a 16 A), a tak dospěl k závěru, že výše škody způsobená neoprávněným odběrem činí 135 803 Kč.

2. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 1. 2019, č. j. 13 Co 334/2018-477, ve znění opravného usnesení ze dne 14. 3. 2019, č. j. 13 Co 334/2018-485, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích I a II, změnil jej v nákladových výrocích i ohledně výše zálohy vracené žalovanému, a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Ztotožnil se se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně i se závěrem, že v daném případě je nutné při stanovení výše škody vycházet z vyhlášky, neboť jiným způsobem nelze výši škody zjistit, avšak podle vyhlášky vypočtená škoda je disproporcionální obvyklé spotřebě a vyúčtování za období dvou let u rodinného domu, který k vytápění nepoužívá elektřinu. Aplikace vyhlášky by vedla k nepřiměřenému zásahu do majetkových práv žalovaného, proto je na místě výpočet podle vyhlášky modifikovat, přičemž způsob, který zvolil soud prvního stupně, tedy dosadit do výpočtu podle vyhlášky průměrnou hodnotu elektrického proudu skutečně odebíranou v době zjištění neoprávněného odběru, považoval za vhodný. Takový výpočet škody pokládá odvolací soud pouze za pomocný, umožňující mu rozhodnout o výši nároku podle spravedlivého uvážení, a proto se nejednalo o nepřípustné nahrazení odborných závěrů znalce vlastním názorem odvolacího soudu (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2017, sp. zn. 25 Cdo 4712/2016). Náklady na zjištění neoprávněného odběru nebyly uvažovány, protože je žalobkyně nedoložila.

3. Rozsudek odvolacího soudu v části výroku I, kterou byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, napadla žalobkyně dovoláním, jehož přípustnost spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu (např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 3394/2014, 25 Cdo 3606/2012, 25 Cdo 1589/2013) a které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny. Jako dovolací důvod uvádí nesprávné právní posouzení věci, a to nesprávný výklad § 9 vyhlášky. Za dosud v rozhodovací praxi neřešenou považuje otázku, zda a do jaké míry je odvolací soud oprávněn dosadit do výpočtového vzorce obsaženého ve znaleckém posudku libovolná data. Poukazuje na závěr znalců, že okamžité hodnoty naměřené při zjištění neoprávněného odběru nelze použít pro odhad spotřeby neoprávněného odběru za delší období. Navíc soud tyto nesprávné hodnoty současně redukoval koeficientem soudobosti 0,2, čímž aktuální hodnotu spotřeby bez jakéhokoli odůvodnění dále redukoval. Číselné hodnoty vložené do závěrečných výpočtů soudem zcela znehodnocují odborné závěry znaleckého posudku. Dovolatelka v této souvislosti odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2017, sp. zn. 25 Cdo 4712/2016, a uvádí, že pokud byly v řízení vypracovány dva znalecké posudky, které shodně uzavřely, že pro nedostatek podkladů nelze stanovit výši škody jinak než podle vyhlášky, pak není dán prostor pro volnou úvahu soudu. Nemožnost stanovení výše náhrady škody jinak, než podle vyhlášky způsobil svým jednáním žalovaný, neboť neumožnil kontrolu odběrného místa, dokumentaci neoprávněného napojení ani soupis spotřebičů, které neoprávněně odebíraný proud spotřebovávaly. Dovolatelka dále vytýká odvolacímu soudu nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, neboť odvolací soud neodůvodnil, z jakého právního důvodu se odchýlil od výše náhrady škody stanovené znaleckými posudky. Navrhuje, aby dovolací soud napadenou část rozsudku odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

4. Žalovaný ve vyjádření k dovolání žalobkyně uvedl, že je považuje za nepřijatelné a nedůvodné. Žalobkyně odkazuje na již překonanou judikaturu, a proto jsou jí uváděné závěry nepoužitelné. Výpočet jednoduchého vzorce obsaženého ve vyhlášce nelze považovat za činnost vyžadující odborné znalosti. Navrhuje odmítnutí dovolání žalobkyně.

5. Rozsudek odvolacího soudu v rozsahu výroků I a III napadl dovoláním také žalovaný, jehož přípustnost spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Nesprávné právní posouzení spatřuje v tom, že soudy při určení rozsahu škody v rozporu s judikaturou nepřihlédly k předchozí spotřebě, která stojí ve výrazném nepoměru k žalobkyní požadované škodě (např. nález Ústavního soudu ze dne 11. 8. 2015, sp. zn. I. ÚS 668/15, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2015, sp. zn. 25 Cdo 201/2013), přičemž odkázal na závěry znaleckých posudků, které tuto spotřebu hodnotily jako odpovídající předmětné nemovitosti. Dle dovolatele pak z judikatury vyplývá, že je možné se zprostit povinnosti k náhradě prokázáním výrazného nepoměru mezi výpočtem podle vyhlášky a dříve fakticky vykazovanou spotřebou, přičemž za výrazný nepoměr je možno považovat trojnásobek plateb v předchozím období, přičemž v projednávané věci jde o 29násobek, jde tak o neoprávněný zásah do majetkových práv žalovaného za situace, kdy žalobkyně neprokázala, že jí požadovaná škoda je odpovídající a plní převážně kompenzační funkci. Odklon od ustálené praxe žalovaný spatřuje v tom, že soudy opomněly od vypočtené škody odečíst uhrazené platby za odběr pro předmětné místo za dané období (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2012, sp. zn. 25 Cdo 2617/2010). Za dosud v rozhodovací praxi neřešenou považuje otázku, zda odečty provedené žalobkyní ve dnech 16. 10. 2012 a 29. 11. 2012 lze považovat za odečty ve smyslu § 9 odst. 6 písm. a) bod 1 vyhlášky, což by mělo vliv na stanovení délky neoprávněného odběru. Rozsudek pak považuje za nepřezkoumatelný a nedostatečně odůvodněný; napadá rovněž výroky o náhradě nákladů řízení. Navrhuje, aby odvolací soud napadený rozsudek ve výrocích I a III zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

6. Žalobkyně ve svém vyjádření k dovolání uvedla, že odvolací soud stanovil délku neoprávněného odběru na základě závěrů znaleckých posudků v souladu s vyhláškou. Z důvodu umístění elektroměru na veřejně nepřístupném místě byl od roku 2007 v nemovitosti žalovaného prováděn samoodečet. Dne 16. 10. 2012 pak nedošlo k odečtu, ale k výměně poškozeného elektroměru za nový, přičemž závadu na elektroměru nahlásil žalovaný po oznámení, že bude elektroměr vyměněn z důvodu končícího úředního ověření. Ke skutečnému odečtu pak došlo pouze 29. 11. 2012 za období 42 dnů. Poukázala dále na to, že břemeno tvrzení a břemeno důkazní, že výše škody vypočtená podle vyhlášky je nepřiměřeným zásahem do jeho základních práv, tíží žalovaného, který je neunesl. Navrhla, aby odvolací soud dovolání žalovaného odmítl, případně zamítl.

7. Nejvyšší soud posoudil dovolání podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (dále jen „o. s. ř.“), a jako soud odvolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobami k tomu oprávněnými – účastníky řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenými advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř., se zabýval jejich přípustností.

8. K podání dovolání je subjektivně oprávněn jen ten účastník, v jehož poměrech nastala rozhodnutím odvolacího soudu újma odstranitelná tím, že bude oprávněnému prostředku vyhověno – tzv. subjektivní přípustnost dovolání (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1363/96, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 3/1998, nebo rozsudek ze dne 1. 2. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2357/2000, uveřejněný v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck, C 154). Oba účastníci napadli dovoláním výrok I rozsudku odvolacího soudu v části, jíž byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen, tedy i v částech, v nichž jim bylo potvrzujícím výrokiem odvolacího soudu vyhověno (u žalobkyně ohledně 135 803 Kč s příslušenstvím a u žalovaného ohledně 440 574,87 Kč s příslušenstvím). V tomto rozsahu jim žádná újma nevznikla, proto dovolání účastníků nejsou v těchto

částech subjektivně přípustná [§ 243b, 218 písm. b) o. s. ř.].

9. Směřují-li námitky žalovaného proti skutkovému stavu, z něhož soudy nižších stupňů vycházely, postrádají charakter právní otázky, kterou by mohl a měl dovolací soud řešit (§ 241a odst. 1 o. s. ř.). Žalovaný se v podstatě domáhá přezkumu skutkových závěrů, z nichž vychází napadené rozhodnutí; nesprávnost právního posouzení odvozuje nikoliv z mylné aplikace práva, nýbrž proto, že po právní stránce byl posouzen skutkový stav, s nímž on nesouhlasí. Jestliže dovolatel právní posouzení buduje na vlastních skutkových závěrech (že zaměstnanci žalobkyně při zjištění odběru nenaměřili po odebrání elektroměru na jednotlivých fázích hodnoty 7 A, 6 A a 16 A a že dne 16. 10. 2012 provedli odečet elektroměru) odlišných od závěrů, k nimž dospěl odvolací soud, nesměřují proti právnímu posouzení věci odvolacím soudem, ale jen proti zjištěnému skutkovému stavu, čímž však nelze přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. založit. Uplatněním způsobilého dovolacího důvodu ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. totiž není zpochybnění samotného hodnocení důkazů soudem, opírajícího se o zásadu volného hodnocení důkazů zakotvenou v ustanovení § 132 o. s. ř. Námitky proti zjištěnému skutkovému stavu či proti hodnocení důkazů nejsou předmětem dovolacího přezkumu a ani nezakládají přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013).

10. Přípustnost nemohou založit ani námitky žalovaného rozporující samotnou existenci neoprávněného odběru elektrické energie (základ nároku), neboť o něm již bylo pravomocně rozhodnuto předchozím rozhodnutím v projednávané věci a v tomto stádiu řízení je jeho předmětem již pouze stanovení výše způsobené škody.

11. Dovolání žalovaného v části směřující proti rozhodnutí o náhradě nákladů řízení není podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. přípustné.

12. Dovolání obou účastníků jsou však přípustná pro posouzení otázky stanovení výše škody za neoprávněně odebranou elektrickou energií.

13. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

14. Odpovědnost za škodu vzniklou neoprávněným odběrem elektrické energie je pojímána jako objektivní s tím, že základ nároku na náhradu škody dodavatele proti jeho odběrateli i jeho výše se neřídí obecnými ustanoveními občanského zákoníku o náhradě škody, nýbrž podle zvláštního právního předpisu - zákona č. [458/2000](#) Sb., který je ve vztahu k občanskému zákoníku normou speciální a který obsahuje i úpravu náhrady škody (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2013, sp. zn. 25 Cdo 3606/2012, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 25 Cdo 229/2008, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. 25 Cdo 2412/2009, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2018, sp. zn. 23 Cdo 1165/2018).

15. Podle § 51 odst. 1 písm. d) energetického zákona je neoprávněným odběrem elektřiny z elektrizační soustavy připojení nebo odběr z té části zařízení, kterou prochází neměřená elektřina.

16. Podle § 51 odst. 3 energetického zákona při neoprávněném odběru elektřiny je osoba, která neoprávněně odebírala nebo odebírá elektřinu, povinna nahradit v penězích vzniklou škodu. Nelze-li zjistit vzniklou škodu na základě prokazatelně zjištěných údajů, je povinna uhradit škodu určenou výpočtem podle hodnoty hlavního jističe před elektroměrem nebo předřazeného jističího prvku a obvyklé doby jejich využití, nedohodnou-li se obě strany jinak. Škodou jsou i prokazatelné nezbytné nutné náklady vynaložené na zjišťování neoprávněného odběru elektřiny.

17. Podle § 9 odst. 1 vyhlášky při neoprávněném odběru elektřiny určí množství skutečně neoprávněně odebrané elektřiny provozovatel přenosové soustavy nebo provozovatel distribuční soustavy na základě změřených nebo jinak zjištěných prokazatelných údajů o neoprávněném odběru elektřiny.

18. Podle § 9 odst. 2 vyhlášky v případech, kdy nelze zjistit množství skutečně neoprávněně odebrané elektřiny podle odstavce 1, stanoví provozovatel přenosové soustavy nebo provozovatel distribuční soustavy množství neoprávněně odebrané elektřiny pro stanovení výše náhrady škody výpočtem podle odstavců 3 až 8.

19. Podle § 9 odst. 4 vyhlášky se u neoprávněného odběru elektřiny ze sítě nízkého napětí pro stanovení technicky dosažitelného elektrického příkonu hodnota jmenovitého napětí 230 V vynásobí počtem fází, z nichž se neoprávněný odběr elektřiny uskutečnil, a takto vypočítaná hodnota se vynásobí a) jmenovitým proudem hlavního jističe před elektroměrem, nebo b) jmenovitým proudem jističe umístěného v hlavní domovní pojistkové skříni nebo v hlavní domovní kabelové skříni sníženým o jednu úroveň typové řady jmenovitých proudových hodnot v případě neoprávněného připojení před hlavním jističem, nebo c) jmenovitým proudem odpovídajícím průřezu nejslabšího vodiče umožňujícího neoprávněný odběr elektřiny, a to pouze v případě, že není možné stanovit hodnotu elektrického příkonu podle písmene a) nebo b).

20. Podle § 9 odst. 5 vyhlášky se výše technicky dosažitelné spotřeby elektřiny za den při neoprávněném odběru elektřiny vypočítá tak, že se výše elektrického příkonu vypočítaná podle odstavce 3 nebo 4 vynásobí dobou využití 24 hodin a použije se hodnota účinníku rovna jedné.

21. Podle § 9 odst. 6 vyhlášky se hodnota technicky dosažitelné spotřeby elektřiny za dobu trvání neoprávněného odběru stanoví tak, že výše technicky dosažitelné spotřeby elektřiny za den, vypočítaná podle odstavce 5, se vynásobí počtem dnů, po které neoprávněný odběr elektřiny trval. Pokud provozovatel přenosové soustavy nebo provozovatel distribuční soustavy nezjistí dobu trvání neoprávněného odběru elektřiny, má se za to, že neoprávněný odběr elektřiny trval a) od předposledního pravidelného odečtu provedeného za účelem zúčtování spotřeby elektřiny, maximálně však 24 měsíců, u odběru elektřiny ze sítě nízkého napětí; samoodečet spotřeby elektřiny není v takovém případě považován za pravidelný odečet, b) 24 měsíců u odběru elektřiny ze sítě zvláště vysokého napětí, velmi vysokého napětí nebo vysokého napětí.

22. Podle § 9 odst. 7 vyhlášky se v případě, že došlo k neoprávněnému zásahu do elektroměru, od spotřeby elektřiny vypočítané podle odstavce 6 odečte spotřeba elektřiny naměřená provozovatelem přenosové soustavy nebo provozovatelem distribuční soustavy.

23. Podle § 9 odst. 8 vyhlášky se množství neoprávněně odebrané elektřiny pro účely výpočtu náhrady škody za neoprávněný odběr vypočte jako rozdíl mezi hodnotou technicky dosažitelné spotřeby elektřiny za dobu trvání neoprávněného odběru elektřiny stanovenou podle odstavce 6 a hodnotou zjištěnou podle odstavce 7 v případě neoprávněného zásahu do elektroměru vynásobený a) součinitelem 0,2 pro odběry elektřiny ze sítě nízkého napětí, b) součinitelem 0,5 pro odběry elektřiny ze sítě zvláště vysokého napětí, velmi vysokého napětí nebo vysokého napětí.

24. Podle § 9 odst. 9 vyhlášky se výše náhrady škody stanoví oceněním množství neoprávněně odebrané elektřiny zjištěné podle odstavce 1 nebo vypočtené podle odstavce 8 cenami podle cenového rozhodnutí Energetického regulačního úřadu platného v době zjištění neoprávněného odběru elektřiny, přičemž cena neoprávněně odebrané elektřiny je složena z a) ceny za silovou elektřinu, která se ocení pevnou cenou stanovenou pro zúčtování odchylky za dodávku kladné regulační energie, b) ceny za distribuci elektřiny; v síti nízkého napětí v sazbě C 02d nebo D 02d podle kategorie odběru elektřiny, c) ceny za systémové služby, d) ceny na podporu elektřiny z

obnovitelných zdrojů, kombinované výroby elektřiny a tepla a druhotných zdrojů, e) ceny za činnost zúčtování operátora trhu, f) daně z přidané hodnoty a daně z elektřiny.

25. Podle § 9 odst. 10 vyhlášky lze výši náhrady škody za neoprávněný odběr elektřiny rovněž stanovit písemnou dohodou mezi provozovatelem přenosové soustavy nebo provozovatelem distribuční soustavy a zákazníkem nebo osobou, která měla z neoprávněného odběru elektřiny prospěch, nebo se na takovém prospěchu podílela. Náhrada škody stanovená tímto způsobem nesmí být vyšší než náhrada vypočtená podle předchozích odstavců.

26. Podle § 9 odst. 12 vyhlášky je součástí náhrady škody vzniklé provozovateli přenosové soustavy nebo provozovateli distribuční soustavy i právo na úhradu prokazatelných nezbytně nutných nákladů vynaložených na zjišťování neoprávněného odběru elektřiny, neoprávněné dodávky elektřiny, neoprávněného přenosu elektřiny nebo neoprávněné distribuce elektřiny, jejich přerušování a přezkoušení měřicího zařízení a případné znalecké posudky, které nejsou zahrnuty do regulovaných cen za přenos elektřiny nebo za distribuci elektřiny.

27. V projednávané věci bylo o základu nároku již pravomocně rozhodnuto předchozím mezitímním rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 10. 6. 2016, č. j. 6 C 85/2013 -312, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 9. 11. 2016, č. j. 13 Co 320/2016-343, v němž soud uzavřel, že žalovaný odebíral elektrickou energii přes zřízenou odbočku, kterou procházela neměřená elektřina, a dopustil se tak neoprávněného odběru ve smyslu § 51 odst. 1 písm. d) energetického zákona. Předmětem této fáze řízení je již „jen“ stanovení výše škody. Odvolací soud na základě skutkových zjištění (jež podle § 241a odst. 1 o. s. ř. nepodléhají dovolacímu přezkumu) uzavřel, že vzniklou škodu nelze určit na základě prokazatelně zjištěných údajů a provozovatel přenosové nebo distribuční soustavy se s konečným zákazníkem nedohodl jinak. Tomuto závěru nelze ničeho vytknout, neboť za prokazatelně zjištěný údaj nelze považovat výkazy předchozích spotřeb elektřiny za situace, kdy šlo o samoodečet spotřeby, navíc realizoval-li jej žalovaný dlouhodobě. Jestliže za této situace postupovaly soudy při stanovení výše škody podle vyhlášky, je tento postup v souladu s judikaturou dovolacího soudu (např. sp. zn. 25 Cdo 3606/2012, sp. zn. 25 Cdo 3394/2014, sp. zn. 25 Cdo 997/2014, sp. zn. 25 Cdo 1589/2013) i níže citovanou judikaturou Ústavního soudu. Sluší se dodat, že nemožnost postupovat jinak než podle vyhlášky, způsobil z velké části žalovaný, který zaměstnance žalobkyně v okamžiku zjištění neoprávněného odběru vykázal ze svého pozemku, neumožnil jim kontrolu elektroinstalace, neukázal jim místo, na kterém byla provedena odbočka před elektroměrem, a nedovolil jim ani sepsání elektrospotřebičů nacházejících se v domě.

28. Vyhláška v § 9 obsahuje metodu výpočtu výše škody za neoprávněně odebranou elektřinu, která vychází z hodnoty jističe, tedy zhruba z teoretického maximálního množství elektřiny, kterou bylo možno v daném místě odebrat. Vypočtená výše škody je tak výší fiktivní, která nemá žádný vztah ke skutečnému množství neoprávněně odebrané elektřiny. Tato úprava založená na fikci výše skutečné škody určené podle určité paušalizace údajů, odpovídá tomu, že v řadě případů neoprávněného odběru není objektivně možné dostatečně přesně zjistit množství odebrané elektřiny. Prováděcím předpisem stanovený výpočet pak nutně musí mít rysy určitého odhadu, který je nastaven tak, aby výsledná částka nebyla pro neoprávněného odběratele příznivá; výpočet je tak založen na zásadě, že nezákonné počínání spočívající v některém ze způsobů neoprávněného odběru se tomu, kdo porušil povinnost, nesmí vyplatit.

29. Ve vztahu k použití prováděcí vyhlášky upozornil Ústavní soud v usnesení pléna ze dne 1. 4. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 29/13, že soudce je podle čl. 95 odst. 1 Ústavy při rozhodování vázán zákonem a je oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem, proto nesmí vyhlášku aplikovat mechanicky, nýbrž musí vždy zohledňovat specifické okolnosti případu, tak aby se zjištěná škoda blížila co nejvíce skutečné, byť ji často lze v této oblasti zjistit jen velice obtížně. Soud proto v

odůvodněných případech nemusí nutně paušálně akceptovat způsob výpočtu na základě vyhlášky o způsobu stanovení náhrady škody. Dospěje-li k závěru, že v daném případě by byl takový postup v rozporu se zákonem, a to například z důvodu, že by takový výpočet náhrady škody nezajišťoval pouze naplnění kompenzačního principu, nýbrž by jím mělo dojít, v rozporu se zákonným zmocněním, k jakési nad-kompenzaci poškozeného, či k určité formě sankce neoprávněného odběratele (neoprávněný odběr elektrické energie je již postihován trestním právem, neboť v konkrétním případě může naplnit skutkovou podstatu trestného činu krádeže podle § 205 tr. zákoníku), je obecný soud povinen v daném případě prováděcí právní předpis neaplikovat nebo jej aplikovat jen zčásti a ve zbytku postupovat podle obecné občanskoprávní úpravy, případně obsah prováděcího právního předpisu, za účelem určení skutečné škody způsobené neoprávněným odběrem elektřiny podle kritérií obecné občanskoprávní úpravy náležitě modifikovat. Dospěl-li tedy obecný soud na základě uvedených okolností k závěru, že za účelem zjištění skutečné škody způsobené neoprávněným odběrem elektřiny aplikuje vyhlášku o způsobu stanovení náhrady škody, resp. v ní obsažený způsob výpočtu výše škody jen zčásti nebo dokonce vůbec, může pro svůj závěr o výši škody vzít v úvahu například předchozí historii spotřeby energie neoprávněného odběratele elektřiny, pokud je k dispozici, nebo i výši škody, která byla určena prostřednictvím znaleckých posudků a provést výpočet pro spotřebitele spravedlivým způsobem, případně opatřit a provést takové důkazní prostředky, jimiž lze v konkrétním případě výši skutečné škody prokázat nebo se jí v maximální míře přiblížit.

30. Na tento nálezný navázal Ústavní soud v nálezu ze dne 11. 8. 2015, sp. zn. I. ÚS 668/15, v němž neshledal neústavním stanovení výše náhrady škody za neoprávněný odběr podle vyhlášky č. [51/2006](#) Sb. s tím, že však vyhláška nemá být aplikována mechanicky, ale je třeba zohledňovat specifické okolnosti případu. Jestliže škůdce prokáže, že výše škody za neoprávněně odebranou elektřinu stanovená podle prováděcího předpisu je mnohonásobně vyšší než jeho platby za elektřinu ve srovnatelných obdobích před neoprávněným odběrem, nelze výši škody stanovenou podle vyhlášky bez dalšího akceptovat, což platí i pro účely vyhlášky č. [82/2011](#) Sb. Které části prováděcí vyhlášky lze v takovém případě aplikovat, a které již nikoliv, závisí případ od případu zejména na tom, aplikaci kterých částí škůdce napadá a které části vyvolávají protizákonné nebo protiústavní důsledky. Výpočet výše škody podle vyhlášky č. [51/2006](#) Sb. (a obdobně i podle vyhlášky č. [82/2011](#) Sb.) sestává z několika faktorů, zejména určení doby neoprávněného odběru, stanovení odebraného množství elektřiny a její ceny. Soud rozhodující o stanovení výše škody způsobené neoprávněným odběrem energie za situace, ve které nelze výlučně použít výpočet podle prováděcího předpisu, musí tedy použít i vlastní spravedlivou úvahu a postupovat podle § 136 o. s. ř., či nyní podle § 2955 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“) a přitom zohlednit rozhodné okolnosti případu.

31. V citovaných nálezech Ústavní soud nastínil způsob (metodu), jakým by měly soudy postupovat při stanovení výše škody vzniklé neoprávněným odběrem elektrické energie, kdy zpravidla není možno skutečnou výši škody vyčíslit. V první řadě by měl soud podle skutkových okolností posoudit, zda lze výši škody stanovit podle zjistitelných údajů nebo zda účastníci uzavřeli dohodu. Není-li tomu tak, je třeba postupovat při stanovení výše škody podle vyhlášky. Na škůdci pak leží důkazní břemeno k prokázání, že takto stanovená výše škody neplní kompenzační, ale sankční funkci a je nepřiměřeným zásahem do jeho majetkových práv. Jestliže škůdce důkazní břemeno unese, je soud povinen zhodnotit všechny relevantní okolnosti a provedené důkazy a výši škody stanovit podle spravedlivého uvážení všech jednotlivých okolností případu za použití § 136 o. s. ř. popřípadě podle § 2955 o. z.

32. V projednávané věci žalovaný výpočet výše škody podle vyhlášky zpochybňoval, pokud šlo o dobu trvání neoprávněného odběru a množství odebrané elektřiny (cenu elektřiny stanovenou podle vyhlášky nikoli). Ohledně doby trvání neoprávněného odběru odvolací soud na základě skutkových zjištění uzavřel, že výměnu elektroměru, k níž došlo dne 16. 10. 2012, nelze považovat za pravidelný

odečet, jak tvrdil žalovaný. A proto i kdyby byl kontrolní odečet provedený dne 29. 11. 2012 považován za odečet pravidelný (což zpochybňovala žalobkyně tvrzením, že byl proveden po krátké době jen jako kontrola vyměněného elektroměru), uplynulo od předchozího pravidelného odečtu, k němuž došlo 12. 3. 2007, více než 24 měsíců a je podle § 9 odst. 6 písm. a) vyhlášky nezbytné stanovit dobu neoprávněného odběru podle tohoto ustanovení. Tomuto právnímu závěru odvolacího soudu nelze ničeho vytknout. Žalovaný tedy ohledně doby trvání neoprávněného odběru své důkazní břemeno neunesl.

33. V otázce stanovení odebraného množství elektřiny pak odvolací soud dospěl k závěru, že výpočet podle vyhlášky by přinesl disproportorní výsledky vzhledem k obvyklé roční spotřebě elektrické energie u rodinného domu, který pro vytápění nepoužívá elektřinu, maximálně ji využívá pro ohřev teplé užitkové vody, přičemž spotřeba činila od března 2009 do ledna 2013 částku 9 700 Kč ročně. Tento právní závěr je chybný v tom, že odvolací soud (i soud prvního stupně) porovnával veličiny (údaje), které za daných okolností srovnatelné nejsou. Na jedné straně porovnání stojí výpočet odebraného množství elektřiny podle vyhlášky, který je však porovnáván se „skutečným“ odběrem, jenž se však opírá pouze o tzv. samoodečet, tedy odečet prováděný dlouhodobě (od roku 2007) samotným žalovaným proto, že elektroměr nebyl veřejně přístupný, což lze přičítat rovněž žalovanému. Hodnoty odebrané elektrické energie nahlašované žalovaným při provádění samoodečtu odpovídají, podle znaleckého posudku Vysoké školy Báňské, spotřebě obdobného odběrného místa. Z těchto údajů však nelze při porovnání vycházet, jestliže bylo odběrné místo po bližší neurčenou dobu zásobováno neměřenou elektřinou ze zřízené odbočky před elektroměrem. Žalovaný musel mít nějaký důvod, proč neoprávněný odběr realizoval. Nedává totiž dost dobrý smysl, aby nahlašoval standardní (skutečné) množství odebrané energie (jež ani při neoprávněném odběru nemohl zjistit) a zároveň měl část elektroinstalace napojenou na odbočku před elektroměrem, kterou by ale nepoužíval. Navíc bylo nepochybně prokázáno, že tuto odbočku skutečně používal. K tomu bylo v řízení prokázáno, že žalovaný měl ústřední vytápění napojené na čtyři topné systémy, z nichž jeden byl elektrický kotel s příkonem 9000 W, přičemž žádným důkazem nebylo vyvráceno, že v době neoprávněného odběru nebyl tento kotel používán. Jeho používání při existenci odbočky před elektroměrem, a tedy čerpání neměřené elektrické energie i za účelem provozu elektrického kotle, se nabízí a nebylo-li by nepochybně vyvráceno, je třeba jeho používání v odhadu spotřebované elektřiny zohlednit. Jestliže tak odvolací soud nepostupoval a porovnával spotřebu elektřiny stanovenou podle vyhlášky v podstatě se spotřebou, kterou nahlašoval žalovaný samoodečtem, porovnával údaje, které nejsou srovnatelné.

34. Porovnával-li odvolací soud nesrovnatelné veličiny odebraného množství elektřiny a na základě tohoto dospěl k právnímu závěru, že vycházet z odebraného množství elektřiny podle vyhlášky by nemělo kompenzační, ale sankční charakter, je tento právní závěr nesprávný a již tím je dovolací důvod naplněn.

35. Lze uzavřít, že žalovaný prozatím neunesl důkazní břemeno k prokázání skutečnosti, že výše škody stanovená podle vyhlášky má sankční charakter.

36. Nelze se rovněž ztotožnit ani se způsobem, jakým soudy výpočet výše škody podle vyhlášky modifikovaly, když do výpočtu podle vyhlášky namísto jmenovitého proudu jištění umístěného v hlavní domovní pojistkové skříni sníženého o jednu úroveň typové řady jmenovitých proudových hodnot (40 A) dosadily hodnotou proudu 9,66 A (průměr hodnot odběru elektřiny naměřených při zjištění neoprávněného odběru - tyto hodnoty byly naměřeny, aniž by elektroměr zachytil jakýkoli odběr). Z těchto hodnot nelze vycházet nejen proto, že znalci takový postup označili za nesprávný, ale především proto, že naměřené hodnoty v okamžiku zjištění neoprávněného odběru nelze použít pro odhad spotřeby elektrické energie za delší období a nic nevypovídají ani o tom, kolik a jakých spotřebičů využívaných žalovaným bylo na odbočku napojeno, ale v okamžiku zjištění neoprávněného odběru nebyly právě v provozu. Lze pak přisvědčit žalobkyni, že zásah soudu do výpočtového vzorce

nahrazením jedné veličiny při zachování dalších veličin (konkrétně koeficientu soudobosti 0,2) může přinést zkreslení výsledku, neboť narušuje logiku tohoto vzorce. Soud považoval výpočet výše škody podle vyhlášky za odbornou otázku (o tom svědčí to, že nechal vypracovat dva ústavní znalecké posudky), avšak odborné závěry znalců použil pouze jako podklad pro vlastní výpočet a odborné znalecké výpočty a závěry, rozhodné pro určení výše způsobené škody, nahradil svým výpočtem (použil jinou veličinu než znalci - navíc označenou znalci za nesprávnou). Soud nemůže sám přezkoumávat věcnou správnost odborných závěrů a tím méně ji nahradit vlastním názorem (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. 22 Cdo 1561/2010, nebo ze dne 30. 5. 2017, sp. zn. 25 Cdo 4712/2016). Zásahem do výpočtového vzorce soud způsobil, že výše vypočtené náhrady škody je zcela náhodná a nemá žádnou vypovídací hodnotu. Tímto postupem se odvolací soud odchýlil od ustálené praxe dovolacího soudu a dovolací důvod nesprávného právního posouzení je i v tomto ohledu naplněn.

37. Soudní praxe se ustálila v závěru, že jak v případě neoprávněného odběru elektřiny připojením s dysfunkčním měřicím zařízením, tak při neoprávněném odběru elektřiny, který měřicí zařízení zcela obchází, platí, že náhradu škody takovým odběrem způsobené je nutno pojímat jako platbu za celkovou spotřebu elektřiny uskutečněnou v daném období. Úhrada vypočtená podle § 9 vyhlášky v sobě zahrnuje plnění nejen za elektřinu odebranou v odběrném místě neoprávněně, nýbrž i za měřenou elektřinu odebíranou v daném objektu po právu. Částky žalovaným poskytované coby úplaty za měřenou elektřinu odebíranou v tomtéž období je třeba po nahrazení takto vyčíslené škody způsobené neoprávněným odběrem elektřiny považovat za plnění bez právního důvodu ve smyslu § 451 odst. 2 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění do 31. 12. 2013 (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2011, sp. zn. 33 Cdo 3287/2009, nebo ze dne 8. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 1364/2014). Jinak řečeno, jestliže odběratel elektrické energie poskytl dodavateli platby za účelem úhrady (byť chybně) naměřené spotřeby elektřiny v daném období, je nutné tyto platby odečíst od vyčíslené náhrady škody (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2012, sp. zn. 25 Cdo 2617/2010); v opačném případě by byl neoprávněně zvýhodněn ten odběratel, který by dodavateli žádnou částku za měřenou elektřinu neuhradil.

38. Žalovaný v době neoprávněného odběru měl uzavřenou smlouvu o dodávkách elektrické energie, prováděl samoodečty a na základě nich za legálně odebranou elektřinu platil. Jak vyplývá z citované judikatury, tyto platby je třeba od výsledné škody odečíst, neboť jinak by došlo k bezdůvodnému obohacení žalobkyně. Jestliže soudy takto nepostupovaly (soud prvního stupně ani neprovedl navrhovaný důkaz fakturami), odchýlily se od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu citované v předchozím odstavci a dovolací důvod nesprávného právního posouzení namítaný v dovolání žalovaného je tím naplněn.

39. Z výše uvedených důvodů je rozsudek odvolacího soudu nesprávný, a proto jej dovolací soud podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí také pro rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud podle § 243e odst. 2 o. s. ř. také tento rozsudek a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. V něm by měl respektovat postup nastíněný v bodu 31. tohoto rozsudku s tím, že nejprve bude na žalovaném, aby prokázal, že výše škody stanovená podle vyhlášky, je nepřiměřeně vysoká, a má tak sankční charakter; teprve pokud tuto skutečnost prokáže, bude soud postupovat tak, aby výši škody stanovil podle spravedlivého uvážení ve smyslu citované judikatury.

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)